

Любахи
Володимирецький район
Рівненська область

Село, центр сільської ради, розташоване за 10 км від районного центру, за 12 км від залізничної станції Рафалівка. Дворів — 220, населення — 608 чоловік. Сільраді підпорядковане село Чудля. Любахи має вигідне географічне розташування — вздовж автошляху, що сполучає смт. Володимирець з м. Вараш, з м. Луцьк та м. Київ. Перша письмова згадка про село датована 1853 роком. Відносно його назви є легенда. За цією легендою в пана, який жив на горі біля Любахівського лісництва, була дуже гарна пані Люба, веселої вдачі, на її обличчі завжди була усмішка. І звідси назва села Любахи. Можливо так і було. У всякому разі назва закріпилася з часів існування і відтоді не змінювалася. Село Любахи було типовим поліським поселенням з кривими вуличками та низькими хатинками, критими соломою та очеретом, які мали назви - Подволок, Загребля, Кінець, Вересище, Березина, Омх, Присяжник, Лаз, Стайна. Про поміщика старожили, за розповідями своїх батьків, пам'ятають мало. Лише те, що він мав окремий наділ землі. Селяни називалися «казенними», а не кріпаками.

Всі земельні угіддя в середині XIX ст. були поділені на 34 ґрунти (по кілька сімей у селі). Колишні наділи дробилися. Малородюча, погано оброблена земля не могла прогодувати своїх господарів. Податки були дуже високими, і більшість селян не спроможні були їх платити. Тоді в селах з'явилися збирачі боргів — «стягали», які збирали з родини землеробів все, що мало хоч якусь цінність. Одяг селян був дуже бідним: рвана свита-куртка, постолі-личаки або гуми. На всю округу, до якої входили Острівці, Лозки, Любахи, Чудля, Берестівка, Довговоля, Жовкинї була одна церква - Іоанно-Богословська. Церква є однією із найстаріших у Володимирецькому районі, що знаходиться у селі Острівці. Тут же, при церкві, в 70-ті роки XVIII ст. працювала двохкласна церковно-приходська школа, яку відвідували діти с. Любахи. Лише декілька чоловік вміли читати і писати, але жоден не мав повної початкової освіти.

З 1920 до 1939 рік територія була під владою панської Польщі. В цей період існував такий адміністративний поділ: воєводство Волинське, повіт Сарненський, гміна Рафалівська.

У вересні 1939 року в село прийшло довгожданне визволення, селяни радісно зустріли червоноармійців. Відразу ж було обрано сільський комітет, який очолив Токар Бенед Давидович. Закипіла робота по розподілу землі.

До 1941 року жили в нашому селі і єврейські сім'ї.

В роки війни в с. Любахи проживало приблизно 495 чоловік. Понад 100 чоловік захищали Батьківщину від німецько-фашистських загарбників. Навічно залишилися в братських могилах Білорусії, Литви, Латвії, Німеччини 32 чоловіка. На честь 48 односельців, які загинули, захищаючи Вітчизну, споруджено пам'ятник. З села 25 юнаків і дівчат віком від 17 до 20 років було вивезено в Німеччину. Багато любахівців було нагороджено бойовими та ювілейними медалями та орденами. Карабан Тихін Спиридонович 1926 р.н. був нагороджений орденом слави II ступеня за бої під Кенігсбергом. На кладовищі захоронено шестеро воїнів Радянської армії, які загинули від рук українських націоналістів в серпні 1944 року, так свідчить напис.

У жовтні 1949 року в селі був створений колгосп ім.Горького. Створювався колгосп дуже важко, люди не хотіли йти, ховалися. Першим головою колгоспу був Затірка Гнат. У селян забирали хліви і з того дерева будували колгоспні конюшні. Заможніші селяни, які мали своїх волів, їздили ними в колгосп робити. Колгосп ім.Горького обробляв 1594 га землі, з них 642 орної. Виробничий напрямок – льонарство, тваринництво. У 1964 році бригадиром рільничої бригади в колгосп була направлена Романовська Ганна Панасівна. За високі успіхи у роботі Ганна Панасівна була направлена в Москву на з'їзд колгоспників. Передова свинарка Мотько

Олена Іванівна за високі показники у вирощуванні поголів'я свиней 10 березня 1958 року отримала медаль “За трудовое отличие”. У 1956 році в селі почали будувати клуб, який зробили з нового дерева. Світло у селі появилось у 1964 році, а перша зарплата, отримана колгоспниками - у 1966 році.

У 70-ті роки ХІХст. колгосп ім.Горького славився вирощуванням льону довгунцю. Головою колгоспу тоді працював Соловей Юрій Олексійович, а передовою була ланка Олени Дукач, яка неодноразово нагороджувалася медалями, грамотами, цінними подарунками. У 1995 році перейменовано на «Любахівський. Любили односельчани і співати. Сільська хор-ланка виступала на районних і обласних сценах. Село знаходиться в 30-ти кілометровій зоні РАЕС. Любахівська футбольна команда «Сокіл» у 2009 році стала чемпіоном та володарем кубка району, а також заволоділа кубком області з футболу серед переможців районних змагань («Ліга чемпіонів»). За спортивні досягнення у 2009 році спортсмени з Любахів отримали обласний кубок за перемогу в конкурсі «Краще спортивне село» з кількістю населення до 750 чоловік.

21 травня на Іоанна Богослова село відзначає храмове свято.

У селі є загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад “Ромашка”, клуб, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, відділення зв'язку, лісництво, приватний магазин “Берізка”.

Любахи // Історія міст і сіл Української РСР. Ровенська область. - К. : УРЕ АН УРСР, 1973. - с. 175-176.

Любахи // Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Ровенщини / Я.О.Пура. - Львів : Світ, 1990. - с. 117-118.

Спогади старожилів села.

Підготувала Л.Н. Мотько